

Ammattikorkeakoulujen pedagogiset strategiat

Regina Nurmi 4.11.2015

Esitys perustuu Regina Nurmen ja Seija Mahlamäki-Kultasen artikkeliin

Ammattikorkeakoulujen pedagogiset strategiat

Artikkeli on julkaistu Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa 17 (3) 2015

Ammattikorkeakoulupedagogiikka pedagogisen strategian lähtökohtana

- ▶ Ammattikorkeakoulupedagogiikalla
 - ei ole yhteistä kattavaa määritelmää
 - juuret ovat ammattikasvatuksessa
 - on lähellä korkeakoulupedagogiikkaa
 - on dynaamista ja siinä korostuu tiedonkäsittely oppimisen peruskysymyksenä ammatillisen osaamisen jäädessä vähemmälle
- ▶ Ammattikorkeakoulujen pedagogiset mallit ovat vaihtelevia

Strategiakäsitteet

- ▶ Eivät ole vakiintuneet kasvatustieteen alueella ja strategiakäsitysten kehitys on keskeneräinen
- ▶ Strategia on kiinteässä yhteydessä oppimiseen ja organisaation oppimiskulttuurin kehittämiseen
- ▶ Kyse on pohjimmoiltaan arvovalinnoista
- ▶ Organisaatiossa ilmaistujen arvojen määrä vaihtelee kahdesta kymmeneen, yleisimmin niitä on neljä

Visio

- liittyy organisaation tavoitteisiin ja strategiaan
- on käsitteellinen ja ideaalinen kuvaus organisaation rakenteesta
- on osa organisaation tehokkuutta, sillä ohjataan päätöksentekoa, määritellään oppimista ja osaamista
- on katse tulevaisuuteen, jossa yhdistyvät faktat, toiveet, unelmat, uhat ja mahdollisuudet

Strateginen johtaminen

- ▶ Strateginen johtaminen edellyttää, että strategiat toteutuvat käytännössä
- ▶ Pedagogisen strategian on oltava linjassa opetuksen suunnitelmien ja toteutuksen kanssa
- ▶ Linjakkuus: opetuksen osatekijöiden, opetussuunnitelman ja opetustavoitteiden, opetusmenetelmien, arviointikäytänteiden ja ilmapiirin yhtenäisyyttä

Tutkimus

- ▶ Tutkimus vastaa kysymykseen, minkälaisia ovat ammattikorkeakoulujen pedagogiset strategiat ja niiden sisältö
- ▶ Artikkelissa analysoidaan kaikkien Suomessa toimiluvan omaavien ammattikorkeakoulujen (yhteensä 25) strategista asiakirjaa, jossa on linjauksia pedagogiikasta
- ▶ Aineisto analysoitiin temaattisen analyysin avulla, teemojen pohjalta analyysiä täydennettiin NVivo 8 – ohjelman työkaluja käyttäen sanafrekvenssi- ja sanapilvi-toiminnoilla

Tutkimuksen tulokset

- ▶ Analyysin tuloksena muodostettiin seuraavat pedagogista strategiaa kuvaavat teemat:
 - pedagogisen strategian yleiskuvaus,
 - arvot, visio,
 - opetussuunnitelma,
 - oppiminen ja opetus,
 - osaaminen,
 - oppimisen ja osaamisen arviointi,
 - oppimisympäristöt,
 - opintojen ja oppimisen ohjaus ja
 - pedagogisen strategian toteutumisen seuranta

Pedagogisen strategian yleiskuvaus

- ▶ Linjauksia on suhteessa päästrategiaan ja sen nimeämisessä
- ▶ Osa ammattikorkeakouluista nostaa pedagogiset linjaukset päästrategiaan, osa on nimennyt päästrategiasta erinimisiä pedagogisia strategioita: pedagoginen toimintatapa, pedagogisen toiminnan strateginen toimintaohjelma, pedagoginen ajattelu, kehittämispohjainen oppimisen strategia, pedagoginen ohjelma ja pedagogiset periaatteet
- ▶ Pedagoginen strategia liitetty ammattikorkeakoulun strategiaan, alueen strategioihin ja toimenpideohjelmiin, koulutuspoliittisiin linjauksiin, kahden syklin tutkintorakenteeseen, ECTS-järjestelmään ja osaamisperustaiseen toimintatapaan

Pedagogisella strategialla:

- ▶ Edistetään koulutusprosessin kansallista ja kansainvälistä vetovoimaa ja laatua,
- ▶ Ennakoidaan työelämän tarpeita ja uudistetaan oppimisympäristöjä
- ▶ Ohjataan koulutustoimintaa, opetuksen suunnittelua, toteutusta ja arviointia, opetussuunnitelmien laadintaa ja osaamisen kehittämistä
- ▶ Toiminta-alueen määrittelyssä on eroja: oman maakunnan toimijoita (HAMK, Itä- ja Pohjois-Suomen ammattikorkeakoulut)
- ▶ Etelä- ja Länsi-Suomen ammattikorkeakoulut ovat valtakunnallisia, kansainvälisiä ja pohjoismaisia

Arvot

- ▶ Ammattikorkeakouluittain arvojen määrä vaihtelee kahdesta kuuteen. Yli puolet ammattikorkeakouluista on määritellyt neljä arvoa.
- ▶ Yli puolet ammattikorkeakouluista on määritellyt toimintaa ohjaaviksi arvoiksi tuloksellisuuden, lähes puolet yksilöllisyyden ja reilu kolmannes vastuullisuuden
- ▶ Yli puolet ammattikorkeakouluista määrittelee jonkin oppimiseen liittyvän arvon (asiantuntijuus, ammatillisuus luovuus, yhdessä oppiminen, työelämäläheisyys, kestävä kehitys, yrittäjäyys, ammatillinen kasvu) ja lähes puolet jonkin inhimillisen arvon (suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, toisen arvostaminen, toisen kunnioittaminen)
- ▶ Oppimiseen liittyviä arvoja on vähän suhteessa toimintaa ohjaaviin arvoihin

Visiot

- ▶ Käytettiin kunnianhimoisia ja kilpailullisia ilmauksia (edelläkävijä, johtava, menestyvä) ja superlatiiveja (Suomen paras, innostavin, tekevin)
- ▶ Noin kolmannes ammattikorkeakouluista tavoittelee parhaimmuutta jossain suhteessa ja/tai jollakin alueella
- ▶ Eniten käytetään sanoja arvostettu ja kansainvälisesti arvostettu, osaaminen sekä tutkimus ja kehitys
- ▶ Toimintaa ohjaavia visioita oli eniten (kansainvälisyys, vastuullisuus, osallisuus, yhteistyö, verkostot)
- ▶ Arvoja ohjaavia visioita olivat: arvostus, menestys ja eettinen vastuullisuus

Visiot

- ▶ Oppimista ohjaavat visiot: osaaminen, työelämäläheisyys, yrittäjäyys, innostavuus, oppiminen
- ▶ Esimerkkejä:
- ▶ ”Kajaanin amk on **Suomen Tekevin** korkeakoulu, visio 2020.”
- ▶ ”HAMKilla on **innostavin** korkeakoulutus ja **työelämälähtöisin** tutkimus, visio 2020.”
- ▶ ”Haluamme olla **Suomen arvostetuin** ammattikorkeakoulu vuonna 2016.”

Opetussuunnitelmat

- ▶ Osaamisperustaisia
- ▶ Osaaminen korostuu suhteessa tietoihin ja taitoihin
- ▶ Oppimisprosessilähtöisyys
- ▶ Vastataan työelämän tarpeisiin
- ▶ Opintokokonaisuudet
- ▶ Opetussuunnitelman laadinnan perusteita kuvataan kansallisen-, ja eurooppalaisten tutkintojen viitekehysten, Bolognan prosessin ja ARENE:n laatimien kansallisten kompetenssien mukaan
- ▶ Määritellään tavoitteet, sisällöt, toteutustavat, suoritustavat, opintojen valinnaisuus, arviointi ja työn mitoitus

Oppiminen ja opetus

- ▶ Opiskelijaa, oppimista ja opiskelijälähtöistä opetusta koskevia käsitteitä (opiskelija, oppinen ja ohjaus johdannaisineen) on paljon suhteessa opettajaa koskeviin käsitteisiin (opettaja opettaa, opetus johdannaisineen)
- ▶ Fokusointi pedagogiseen toimintaan, tarkentaa opetuksen, oppimisen ja osaamisen painopistealueita ja tavoite-linjauksia
- ▶ Tavoitteena yhtenäistää käsitystä oppimisesta ja opetuksesta. Oppiminen on asiakirjojen mukaan yhteistoiminnallista ja projektimaista
- ▶ Opetuksessa korostetaan tutkivaa ja kehittävää työtä
- ▶ Opetuksessa opiskelijakeskeiset, osallistavat ja aktivoivat opetusmenetelmät ja tiimityö

Osaaminen

- ▶ Osaaminen on asiantuntijaksi kehittymistä ja ammatillista kasvua
- ▶ Asiantuntijuus määritellään jaetuksi asiantuntijuudeksi, yhdessä osaamiseksi
- ▶ Asiantuntijatieto muodostuu teoreettisesta tiedosta, käytännöllisestä tiedosta, itsesätelytiedosta ja sosiokulttuurisesta tiedosta

Oppimisen ja osaamisen arviointi

- ▶ Arvioinnilla tuetaan, ohjataan, kannustetaan, motivoidaan opiskelijan oppimista
- ▶ Arviointi on johdonmukaista, suunnitelmallista, oikeudenmukaista, monipuolista, luotettavaa ja läpinäkyvää
- ▶ Arviointi on osaamisperustaista ja kehittävä
- ▶ Arviointikriteerit perustuvat kansallisiin ja kansainvälisiin osaamisen viitekehyksiin

- ▶ ”Arviointikriteereillä kuvataan koulutuksen aikana tutkinnon edellyttämää osaamista.” (KAMK)

Oppimisympäristö

- ▶ Kehitetään innovatiivisia oppimisympäristöjä
- ▶ ”FramiPro - oppimisympäristö on monialainen innovatiivinen vaihtoehtoinen tapa suorittaa opintoja yritysten ja yleensä työelämän toimeksiantojen kautta.”
(SeAMK)
- ▶ Oppimisympäristökäsitteen luonne ilmenee yhteistyön kuvauksissa

Opintojen ja oppimisen ohjaus

- ▶ On pedagogisen tuen antamista opiskelijoille
- ▶ Tuetaan opiskelijan ammatillista kasvua, oppimistaitoa, hyvinvointia, työuran alkua ja elinikäistä oppimista
- ▶ Perustuu humanistiseen ja sosiokonstruktiviseen oppimiskäsitykseen
- ▶ Ohjausmuotoina mainittiin ryhmä- ja yksilöohjaus

Pedagogisen strategian seuranta

- ▶ Seurataan tuloksellisuusmittareiden avulla
- ▶ Laatujärjestelmän avulla
- ▶ Itsearviointit, opintojaksopalautteet, katselmukset, kehittämisfoorumit, tavoite- ja tulossopimus

Johtopäätökset

- ▶ Pedagogiset strategiat ovat kattavia
- ▶ Laajoja
- ▶ Yhtenäistetään keskeisiä käsitteitä ja ohjeistetaan pedagogista toimintaa
- ▶ Pedagogiset strategiat ovat varsin linjakkaita
- ▶ Yhteistyö työelämän kanssa korostuu
- ▶ Ammattikorkeakoulut kehittävät korkeakoulu-pedagogiikkaa, opetussuunnitelmia, ohjauksen välineitä ja menetelmiä, oppimisympäristöjä ja arviointia
- ▶ Ammattikorkeakoulupedagoginen keskustelu siirtynyt opetussuunnitelmista oppimista käsittävään keskusteluun

